

Jarosław Flakowski

**GEOGRAFIA POLITYCZNA WOJEWÓDZTWA
LUBUSKIEGO PO WYBORACH ROKU 2006
ANALIZA WYBRANYCH ZAGADNIENÍ**

Zagadnienia związane z oznaczeniem dynamiki, specyfiki oraz różnorodności rozwiązań dotyczących samorządu terytorialnego państw członkowskich Unii Europejskiej są jednym z głównych kierunków badawczych Nauk Politycznych. Problematyka ta ma istotne znaczenie dla uchwycenia jakości systemu politycznego danego kraju, a także została uznana za znaczący wyznacznik jego demokratyczności. Same przejawy samorządności można również ujmować jako miernik poziomu socjalizacji politycznej społeczeństwa. Chodzi tu przede wszystkim o zaangażowanie członków wspólnoty lokalnej w życie jednostki samorządu terytorialnego oraz ich aktywność na lokalnej scenie politycznej (np. czynny lub bierny udział w kolejnych elekcjach władz lokalnych).

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej każde wybory samorządowe przeprowadzane są zgodnie z postanowieniami Konstytucji oraz innych aktów prawnych rangi ustawowej, które określają szczegółowo przebieg procesu wyborczego od momentu zgłoszenia kandydatów do chwili przyznania konkretnych mandatów do sprawowania władzy wykonawczej lub prawodawczej w imieniu członków wspólnoty lokalnej.

Podstawą przeprowadzenia elekcji przedstawicieli do rad na poziomie gminy, powiatu oraz województwa określa obecnie Ordynacja Wyborcza uchwalona dnia 16 lipca 1998 roku¹. Natomiast zasady wyboru przedstawicieli władz wykonawczych na poziomie gmin określa Ustawa o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta z dnia 20 czerwca 2002 roku². Trwałość zasad wyborczych oraz ich niezmienność bezpośrednio przed

¹Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, tekst ujednolicony przez Biuro Legislacyjne Kancelarii Sejmu (obowiązujący podczas wyborów roku 2006), Warszawa 2006, s. 3–106.

²Ustawa o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta z dnia 20 czerwca 2002 roku, tekst ujednolicony przez Biuro Legislacyjne Kancelarii Sejmu (obowiązujący podczas wyborów roku 2006), Warszawa 2006, s. 107–168.

rozpoczęciem kampanii wyborczej jest uznawana powszechnie za jedną z naczelnych zasad każdego demokratycznego państwa prawa.

Prace nad nowelizacją wspomnianych powyżej ustaw rozpoczęły się na ostatnim posiedzeniu sejmku przed tzw. wakacjami parlamentarnymi. Projekt zmian wysunęli posłowie Prawa i Sprawiedliwości (PiS) wsparci przez klub Ligi Polskich Rodzin (LPR) oraz Samoobrony RP przy wyraźnym sprzeciwie opozycji (bojkot głosowania). Ostatecznie projekt ustawy został skierowany do Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, zaś prezydent Lech Kaczyński zapowiedział, iż podpisze wspomniany akt. Istotą proponowanych zmian było wprowadzenie możliwości wspólnego podziału mandatów przez komitety, które powołają tzw. grupę wyborczą. Proponowana forma współpracy nie wiązała się z koniecznością wystawiania wspólnych list kandydatów jak w przypadku koalicji komitetów wyborczych, umożliwiając jednocześnie sumowanie osiągnięć wyborczych w danym okręgu³.

Jak trafnie wskazał J. Karpiński,

[...] manipulacją był już sam tryb, w jakim PiS złożyło swój projekt. Nie jako projekt rządowy, tylko poselski. Projekt rządowy musiałby najpierw pozyskać opinie prawne, przejść przez obrady komisji wspólnej rządu i samorządu, mieć pozytywną opinię strony samorządowej, natomiast poselski nie musi spełniać tych wymogów⁴.==

Prace legislacyjne nad nowelizacją zostały przeprowadzone w ekspresowym tempie, a sama Ustawa o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw⁵ została uchwalona dnia 6 września 2006 roku mimo licznych, negatywnych opinii konstytucjonistów⁶. Przykładowo K. Skotnicki uznał, że

[...] przedłożony projekt ustawy dołącza się, niestety, do listy dokonywanych już w przeszłości zmian w prawie wyborczym bezpośrednio przed przeprowadzeniem wyborów, które w demokratycznym państwie prawa nie powinny mieć miejsca⁷.

³J. KARPIŃSKI, *Skok na samorządy*, „Przegląd” nr 31, 2006, s. 10.

⁴*Ibidem*, s. 10.

⁵Dz. U. nr 159, 2006, poz. 1127.

⁶Zob. szczegółowo: P. SARNECKI, *W sprawie zgodności z Konstytucją projektu ustawy – o zmianie ustawy z dnia 16 lipca 1998 r., [w:] Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta* (druk nr 818), „Zeszyty prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu”, nr 3, 2006, s. 97–100; K. SKOTNICKI, *O poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy z dnia 16 lipca 1998 r., [w:] Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta* (druk nr 818), „Zeszyty prawnicze Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu”, nr 3, 2006, s. 101–104; S. GEBETHNER, *Oszukańcza ordynacja*, „Przegląd” nr 36, 2006, s. 33–35; M. KULESZA, *Manipulowanie ordynacją*, „Przegląd” nr 31, 2006, s. 8–9.

⁷K. SKOTNICKI, *op. cit.*, s. 101.

Stan ten zauważył również P. Sarnecki, który zaznaczył, iż tryb dokonywanych zmian jest przejawem

[...] instrumentalizacji prawa, kiedy to prawo przestaje być wyrazem wyznawanych przez społeczeństwo wartości i jako takie, czynnikiem regulującym postępowaniem ludzi i władz publicznych – a staje się narzędziem realizacji bieżących interesów politycznych czynników aktualnie sprawujących władzę⁸.

Konstytucjonaliści kwestionowali głównie tempo oraz czas uchwalenia nowelizacji, brak konsultacji ze stroną samorządową oraz ograniczenie prawa obieralności. Ponadto uznali, że proponowana zmiana przepisów dotycząca powoływania grup wyborczych może spowodować uprzywilejowanie ogólnopolskich komitetów wyborczych powoływanych przez partie polityczne kosztem lokalnych organizacji wyborców⁹.

Ostatecznie uchwalona dnia 6 września 2006 roku nowelizacja ordynacji weszła w życie po tygodniowym okresie *vacatio legis* i została zastosowana podczas wyborów samorządowych, które odbyły się dnia 12 listopada 2006 roku¹⁰. Powyższe rozważania nie wyczerpują poruszanego wątku, ponieważ zasługuje on bez wątpienia na odrębną pracę badawczą. Jednak wspomniana zmiana prawa wyborczego były jednym z głównych czynników modelujących konkretne wyniki komitetów podczas elekcji przedstawicieli wspólnot lokalnych do ciał prawodawczych szczebla gminnego, powiatowego oraz wojewódzkiego¹¹.

Wprowadzenie metodologiczne

W literaturze przedmiotu występują różnorodne podejścia odnoszące się do pojęcia oraz istoty samorządu. Przykładowo A. Antoszewski wskazał, iż jest to „forma zaspokajania potrzeb zbiorowych określonej społeczności przez nią samą lub wyłonionych przez nią przedstawicieli”¹². Do najważniejszych cech samorządności zalicza się: istnienie grupy ludzi powiązanych ze sobą specyficzną więzią, która tworzy z nich wyodrębnioną wspólnotę o zbieżnych interesach; wytworzenie się organów przedstawicielskich posiadających legitymację tejże wspólnoty; zdolność do zorganizowania zaspokajania części

⁸P. SARNECKI, *op. cit.*, s. 99.

⁹Zob.: wskazane w przypisie nr 6 stanowiska S. Gebethnera, K. Skotnickiego czy P. Sarneckiego.

¹⁰Opis ważniejszych zmian w prawie wyborczym został przedstawiony w dalszej części niniejszego artykułu. Por. również: J. PARADOWSKA, *Zablokowani*, „Polityka” nr 47, 2006, s. 30.

¹¹Więcej na temat możliwości manipulowania wynikami wyborczymi przez zmianę np. zasięgu okręgów wyborczych, zob.: J. PLESKOT, *Zrobieni w salamandrę*, „Polityka” nr 39, 2006, s. 36–37.

¹²A. ANTOSZEWSKI, *Samorząd*, [w:] *Leksykon Politologii*, red. A. Antoszewski, R. Herbut, Wrocław 2000, s. 523.

własnych potrzeb czy sprawowanie nadzoru organów władzy państwowej nad działalnością struktur danego samorządu¹³.

Najczęściej występująca forma samorządności w Europie to tzw. samorząd terytorialny, który jest charakterystyczny przede wszystkim dla państw o reżimie demokratycznym, a jego istnienie zostało zagwarantowane w licznych umowach międzynarodowych, których sygnatariuszem jest również Polska.

Zgodnie z zapisami art. 3 Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego (EKST) uznaje się, iż samorząd terytorialny to szczególnie

[...] prawo i zdolność społeczności lokalnych, w granicach prawa, do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych na ich własną odpowiedzialność i w interesie ich mieszkańców¹⁴. Prawo to jest realizowane przez rady lub zgromadzenia, w których skład wchodzi członkowie wybierani w wyborach wolnych, tajnych, równych, bezpośrednich i powszechnych [...]¹⁵.

Powyższe ujęcia definicyjne samorządu terytorialnego determinują określenie istoty wspólnoty samorządowej (lokalnej). Mianowicie staje się ona podmiotem samorządu, który rozumiemy jako ogół obywateli zamieszkujących w granicach administracyjnych danej jednostki podziału terytorialnego państwa. Więż ta ma więc charakter głównie prawny, choć nie wyklucza również innych powiązań (historycznych, socjologicznych, etnicznych, religijnych itd.). Niemniej jednak każda osoba zamieszkująca np. na obszarze danej gminy staje się automatycznie członkiem wspólnoty lokalnej¹⁶.

Na potrzeby niniejszego artykułu zostaną przeanalizowane osiągi wyborcze poszczególnych komitetów uzyskane podczas elekcji przedstawicieli wspólnot lokalnych do rad powiatów oraz sejmiku województwa lubuskiego. Ponadto zarysowane będą efekty bezpośredniego wyboru wójtów, burmistrzów oraz prezydentów miast ze szczególnym uwzględnieniem głosowania w Zielonej Górze i Gorzowie Wielkopolskim.

Ogólne zasady przeprowadzania wyborów samorządowych zostały określone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku (KRP). Zgodnie z artykułem 169 ust. 2 KRP mają one charakter powszechny, równy oraz bezpośredni, a także odbywają się w głosowaniu tajnym¹⁷. Szczegółowe

¹³ *Ibidem*, s. 523.

¹⁴ *Europejska Karta Samorządu Terytorialnego*, [w:] *Samorząd Terytorialny. Przepisy konstytucyjne i umowy międzynarodowe. Przepisy ustrojowe i kompetencyjne. Pracownicy samorządowi. Gospodarka komunalna i mienie komunalne. Przepisy szczególne. Przepisy wykonawcze i związkowe*, Bielsko Biała 1997, s. 26.

¹⁵ *Ibidem*, s. 26.

¹⁶ B. DOLNICKI, *Modele samorządu terytorialnego w Europie i w Polsce*, Katowice 1990, s. 7.

¹⁷ Zob. więcej: M. CHMAJ, *System wyborczy do organów stanowiących samorządu terytorialnego*, [w:] *Systemy wyborcze Rzeczypospolitej Polskiej*, red. M. Chmaj, W. Skrzydło,

przepisy dotyczące wyboru radnych szczebla powiatowego oraz wojewódzkiego zawiera „Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw” (OW) z dnia 16 lipca 1998 roku z późniejszymi zmianami. Czynne oraz bierne prawo wyborcze przysługuje wszystkim obywatelom Unii Europejskiej, którzy najpóźniej w dniu elekcji ukończyli osiemnasty rok życia, stale zamieszkują na obszarze danej gminy oraz zostali wpisani do stałego rejestru wyborców tejże jednostki samorządu terytorialnego nie później niż na rok przed wyznaczoną datą elekcji (art. 5–7 OW).

Kandydatów na radnych mogą zgłaszać komitety wyborcze powoływane przez partie polityczne, koalicje partii politycznych, stowarzyszenia i organizacje społeczne oraz wyborców (art. 64a OW). Nowością podczas wyborów roku była możliwość powoływania przez co najmniej dwa komitety wyborcze tzw. grupę list kandydatów dla danej jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem gmin liczących do 20 000 mieszkańców (art. 64a).

Wybory przedstawicieli wspólnot lokalnych do rad powiatów, rad miast na prawach powiatu oraz sejmiku województwa mają charakter proporcjonalny. Komitety wyborcze, by uczestniczyć w podziale mandatów, muszą pokonać 5% klauzulę zaporową. Natomiast grupy list winny osiągnąć odpowiednio 10% (lub 15% dla wyborów radnych sejmiku wojewódzkiego) ważnie oddanych głosów. Przy czym każdy komitet wchodzący w skład danej grupy list musi także pokonać klauzulę 5%, by uczestniczyć w podziale przyznanych mandatów. Jeżeli dana grupa nie uzyska odpowiedniego poziomu poparcia, wtedy komitety ją tworzące uczestniczą indywidualnie w ustawowo przewidzianym trybie przydziału mandatów radnych. Sam podział mandatów następuje na podstawie wyników zbiorczych z obszaru jednostek samorządu, na których odpowiednia rada realizuje swoje kompetencje. Właściwa Komisja Wyborcza przyznaje komitetom wyborczym oraz grupom list mandaty proporcjonalnie do ich osiągu wyborczego zgodnie z metodą d’Hondta. Kolejno wewnątrz konkretnych grup list zostaje dokonany podział już przyznanych mandatów przy zastosowaniu metody Saint-Lague¹⁸.

Zasady przeprowadzania wyborów przedstawicieli wójtów, burmistrzów oraz prezydentów miast zostały sprecyzowane w „Ustawie o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta” (UBW) uchwalonej dnia 20 czerwca 2002 roku z późniejszymi zmianami. Elekcja ta ma charakter powszechny, równy, tajny, bezpośredni oraz większościowy. Aby dany kandydat został wybrany, musi uzyskać ponad połowę ważnie oddanych głosów na obszarze jednostki samorządu terytorialnego, która podlega kompetencjom

Kraków 2005, s. 162–164.

¹⁸Por.: *Ordynacja wyborcza...*, s. 3–106; J. PARADOWSKA, *op. cit.*, s. 30; Z. LEOŃSKI, *Samorząd terytorialny w RP*, Warszawa 2006, s. 94–99.

urzędu wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Jeżeli żaden z kandydatów nie uzyska wymaganego ustawowo poparcia, wtedy zarządzone zostaje ponowne głosowanie. Odbywa się ona dwa tygodnie później od pierwszego, a uczestniczą w nim dwaj kandydaci, którzy zgromadzili największą liczbę ważnie oddanych głosów. Mandat wójta, burmistrza lub prezydenta miasta zostaje przyznany kandydatowi, który zdobył większą liczbę głosów niż jego konkurent¹⁹.

Zbiórca rys statystyczny kandydatów

Podczas głosowania dnia 12 listopada 2006 roku mieszkańcy regionu lubuskiego decydowali o obsadzie 1563 mandatów radnych lokalnych ciał prawodawczych. Komitety wyborcze wystawiły ogółem 9647 kandydatów, co oznaczało, że o jeden mandat starało się średnio 6 osób²⁰.

Największa liczba chętnych ubiegała się o wybór do rady powiatu krośnieńskiego, gdzie komitety wystawiły 252 kandydatów (średnio 14,8 os./mandat), rady powiatu żagańskiego – średnio 14,5 os./mandat, rady powiatu nowosolskiego – 13,1 os./mandat czy rady powiatu wschowskiego – 12,5 os./mandat. Komitety wyborcze wystawiły na szczeblu powiatowym ogółem 2681 kandydatów, którzy ubiegali się o 220 miejsc w 12 radach powiatów. O wybór do rady miasta Zielona Góra starało się 313 kandydatów (12,5 os./mandat) a do rady miasta Gorzowa Wielkopolskiego starało się odpowiednio 299 osób (12 os./mandat)²¹.

Do rywalizacji o 30 mandatów radnych sejmiku województwa zgłoszonych zostało przez 10 komitetów wyborczych 413 kandydatów (13,8 os./mandat). Najwięcej osób (60) poparły KW PiS oraz KW LPR, KW Samoobrona wystawiła odpowiednio 58 kandydatów, KKW LiD – 56, KW PO – 52 czy KW PSL – 46 (zob. szczegółowo tab. 16). Ponadto Krajowej Partii Emerytów i Rencistów nie udało się zarejestrować swych list kandydatów w okręgu obejmującym obszar Gorzowa Wielkopolskiego oraz powiatu gorzowskiego. Natomiast Samoobrona Patriotyczna wystawiła kandydatów jedynie w okręgu nowosolsko-wschowsko-żagańskim²².

Warto również wspomnieć, iż na terenie 9 jednostek samorządu terytorialnego nie przeprowadzono głosowania do rad gmin w 16 jednomanda-

¹⁹Por.: Ustawa o bezpośrednim wyborze... , s. 107–168; A. GIEDREWICZ-NIEWIŃSKA, *Bezpośredni wybór wójta, burmistrza i prezydenta miast – wybrane zagadnienia prawne*, „Samorząd Terytorialny” nr 12, 2006, s. 36–46.

²⁰Por.: tabele 1–16; Wybory 2006, „Gazeta Lubuska” z dnia 9 XI 2006 r., s. I (dalej Wybory 2006...).

²¹*Ibidem*.

²²Zob.: tab. 1–16; Wybory 2006... , s. I.

towych okręgach, ponieważ zgłoszono tylko po jednym kandydacie. Wspomniane osoby uzyskały mandat radnego po złożeniu stosownego ślubowania. Sytuacja taka zaistniała na terenie gminy Górzycy (1 radny), Kolsko (1), Lubniewice (1), Przewóz (1), Pszczew (2), Santok (1), Trzebiechów (1), Zabór (4), Zbąszynek (1) oraz gminy Żagań (3)²³.

Ponadto Lubuszanie wybierali 83 przedstawicieli organów wykonawczych spośród 291 zgłoszonych kandydatów. Wójtami gmin (41) chciało zostać 125 osób, z czego największa liczba kandydatów została zgłoszona w Kłodawie oraz Łagowie (po 7), a także w Deszcznie i Otyniu (po 6). Jednocześnie na obszarze gmin Górzycy, Niegosławice, Przewóz, Santok, Zabór oraz Żagań zarejestrowano tylko po jednym kandydacie. Podobna sytuacja zaistniała podczas wyborów burmistrzów miast oraz gmin (39), gdzie wystartowało 152 kandydatów. Burmistrzem Szprotawy chciało zostać 8 osób, Kostrzyna oraz Żar odpowiednio 7 czy Żagania i Gozdniczy – 6. Natomiast w Bytomiu Odrzańskim, Lubniewicach, a także Pszczewie kandydowało po jednej osobie. Objęciem urzędu prezydenta miasta Nowej Soli oraz Gorzowa Wielkopolskiego było zainteresowanych 4 kandydatów, a w Zielonej Górze komitety wyborcze wystawiły odpowiednio 6 kandydatów²⁴. Jeżeli o objęcie stanowiska wójta, burmistrza lub prezydenta miasta ubiega się tylko jeden kandydat, to podczas głosowania musi on zgromadzić ponad połowę ważnie oddanych głosów, a gdy nie spełni tego warunku, wtedy o obsadzie wspomnianych urzędów decydują rady w głosowaniu tajnym²⁵.

Wyniki wyborów roku 2006 – wybrane elementy

Jak już wspomniano, podczas wyborów roku 2006 na obszarze województwa lubuskiego uprawnionych do głosowania było 797 048 osób, które wybierały ogółem 1563 przedstawicieli do 96 ciał prawodawczych (zob. szczegółowo tab. 1), 41 wójtów, 39 burmistrzów oraz 3 prezydentów miast²⁶.

Na potrzeby niniejszego opracowania opisane zostaną osiągi poszczególnych komitetów wyborczych uzyskane podczas elekcji przedstawicieli wspólnot lokalnych do rad powiatów, rad miast na prawach powiatu, sejmiku

²³Wybory 2006. . . , s. V; Radni bez wyborów „Gazeta Lubuska” z dnia 19 X 2006 r., s. 3; K. KOŁODZIEJCZYK, *Radni już z mandatami*, „Gazeta Wyborcza Zielona Góra” z dnia 23 X 2006 r., s. 1.

²⁴Wybory 2006. . . , s. II; M. IWANOWSKI, *Są już jedną nogą w drugiej kadencji*, „Gazeta Lubuska” z dnia 24 X 2006 r., s. 4.

²⁵M. IWANOWSKI, *op. cit.*, s. 4.

²⁶Por.: dane statystyczne dotyczące wyborców, komitetów wyborczych i kandydatów w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – stan na 10 listopada 2006 roku: www.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Tabela 1

Liczba radnych organów stanowiących gmin, powiatów
oraz województwa lubuskiego

Obszar	Organ	Liczba Radnych	Uprawnieni do głosowania
Województwo lubuskie	Sejmik województwa	30	797 048
Powiat Gorzowski	Rada powiatu	19	50 025
	Rady gmin (ogółem)	105	
Powiat Krośnieński	Rada powiatu	17	45 302
	Rady gmin (ogółem)	105	
Powiat Międzyrzecki	Rada powiatu	17	46 617
	Rady gmin (ogółem)	96	
Powiat Nowosolski	Rada powiatu	21	69 057
	Rady gmin (ogółem)	126	
Powiat Słubicki	Rada powiatu	17	36 285
	Rady gmin (ogółem)	75	
Powiat Strzelecko-Drezdenecki	Rada powiatu	17	40 101
	Rady gmin (ogółem)	75	
Powiat Sulęciński	Rada powiatu	15	27 755
	Rady gmin (ogółem)	75	
Powiat Świebodziński	Rada powiatu	17	43 859
	Rady gmin (ogółem)	96	
Powiat Zielonogórski	Rada powiatu	21	68 654
	Rady gmin (ogółem)	156	
Powiat Żagański	Rada powiatu	21	66 606
	Rady gmin (ogółem)	147	
Powiat Żarski	Rada powiatu	23	79 321
	Rady gmin (ogółem)	156	
Powiat Wschowski	Rada powiatu	15	29 871
	Rady gmin (ogółem)	51	
Miasto Zielona Góra	Rada miasta	25	93 822
Miasto Gorzów Wielkopolski	Rada miasta	25	99 773
Mandaty ogółem:		1563	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW z dnia 10 listopada 2006 roku.

województwa, a także prezydentów Zielonej Góry oraz Gorzowa Wielkopolskiego.

Zasadnicze głosowanie odbyło się 12 listopada 2006 roku, podczas którego wyborcy wskazali radnych ciał prawodawczych. Ponadto na obszarze województwa lubuskiego wybrano 52 przedstawicieli władz wykonawczych, a w 31 przypadkach zarządzono drugie głosowanie.

Kandydatów do rady powiatu gorzowskiego wysunęło 8 komitetów wyborczych, przy czym 4 z nich utworzyły grupy list, aby współuczestniczyć w podziale mandatów. Pierwszą grupę utworzyły Komitet Wyborczy (KW) PiS oraz Samoobrony RP, które uzyskały ogółem 22,26% ważnie oddanych głosów zdobywając 4 mandaty. Natomiast drugą ustanowił Koalicyjny Komitet Wyborczy (KKW) LiD wespół z Komitetem Wyborczym Wyborców (KWW) „Kostrzyn nasz dom”. Oba komitety osiągnęły razem 29,69% poparcia, co umożliwiło im wprowadzenie 6 przedstawicieli do rady powiatu. Jedynie KWW „Wspólnota Lubiszyn” nie pokonał 5% klauzuli zaporowej, zdobywając 125 ważnie oddanych głosów (0,59% ogółu). Komitety wyborcze o zasięgu ogólnopolskim zdobyły 14 mandatów, zaś lokalnym organizacjom przypadło pozostałych 5 (zob. szczegółowo tab. 2).

Tabela 2

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do Rady Powiatu Gorzowskiego

Rada Powiatu Gorzowskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	23 819	21 350 / 89,63%	19	47,08%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	25	3466	3	16,23%
PiS	22	3291	4	15,41%
PO	22	2673	1	12,52%
LiD	37	5117	5	23,97%
Samoobrona RP	32	1461	1	6,84%
Kostrzyn nasz dom	5	1222	1	5,72%
Razem dla Powiatu	27	3995	4	18,71%
Pozostałe	3	125	—	0,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Na scenie politycznej powiatu gorzowskiego przewagę zdobyły ugrupowania o zabarwieniu prawicowym oraz reprezentujące interesy środowisk wiejskich, które wykluczyły współpracę z LiD. Warto również wspomnieć, iż ugrupowania tworzące koalicję wspierającą rząd Jarosława Kaczyńskiego

(PiS oraz Samoobrona RP) uzyskały jedynie 5 z 19 mandatów w radzie powiatu²⁷.

Mieszkańcy powiatu krośnieńskiego wybierali swych przedstawicieli spośród 249 kandydatów wystawionych przez 8 komitetów wyborczych, przy czym powstały dwie grupy list. Pierwszą z nich utworzyły KWW „Zdrowy powiat” oraz KW Samoobrona RP, które zdobyły ogółem 17,44% poparcia oraz 3 mandaty, przy czym Samoobrona RP nie zdołała pokonać 5% klauzuli zaporowej, co wiązało się z wykluczeniem jej podczas podziału mandatów. Drugą grupę list powołał KW PSL wspólnie z KW Forum Samorządowego Miast i Gmin Powiatu Krośnieńskiego, na którą swój głos oddało 5121 osób (25,63%). Oba komitety wprowadziły do rady powiatu 6 przedstawicieli. Należy również nadmienić, iż PiS zdobywając 8,77% ważnie oddanych głosów nie otrzymał ani jednego mandatu radnego (zob. tab. 3).

Tabela 3

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do Rady Powiatu Krośnieńskiego

Rada Powiatu Krośnieńskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	21 904	19 981 / 91,22%	17	48,32%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	26	1496	2	7,49%
PiS	27	1753	—	8,77%
PO	30	3281	3	16,24%
LiD	34	3593	3	17,98%
Razem dla Naszego Powiatu	34	2748	2	13,75%
Zdrowy Powiat	31	2547	3	12,75%
Forum Samorządowe Miast i Gmin Powiatu Krośnieńskiego	34	3625	4	18,14%
Pozostałe	33	938	—	4,69%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Listy kandydatów do rady powiatu w Międzyrzeczu zarejestrowało 9 komitetów, które powołały 3 grupy list. Grupa list stworzona przez KW PSL,

²⁷M. IWANOWSKI, *Zwrot w powiatach*, „Gazeta Lubuska” z dnia 21 XI 2006 r., s. 8.

KKW LiD, KWW „Nasz Powiat” oraz KWW „Nasza Wspólnota” uzyskała w sumie 12 950 ważnie oddanych głosów (61,26%), co pozwoliło ugrupowaniom na wprowadzenie 12 przedstawicieli do rady, przy czym tylko ostatni wspomniany komitet nie uczestniczył w podziale mandatów (4,25% poparcia).

Tabela 4

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do Rady Powiatu Międzyrzecznego

Rada Powiatu Międzyrzecznego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	23 350	21 140 / 90,54%	17	49,91%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	30	5415	6	25,61%
PiS	16	1932	1	9,14%
PO	28	4332	4	20,49%
LiD	28	5339	5	25,26%
Nasz Powiat	24	1298	1	6,14%
Pozostałe	68	2824	—	13,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Kolejną grupę list powołały KW LPR i KW PiS, które zgromadziły łącznie 12,11% poparcia wyborców uzyskując jeden mandat, który przypadł PiS (LPR nie pokonała ustawowej klauzuli zaporowej). Trzecią grupę list utworzyły KW PO, KW Samoobrona RP oraz KWW „Powiat to my”. Wspomniane komitety zgromadziły 5631 głosów (26,64%), ale jedynie PO uzyskała indywidualnie ponad 5% ważnie oddanych głosów oraz 4 mandaty radnych (por. tab. 4). Warto również wspomnieć, iż wszystkie komitety, które zarejestrowały listy kandydatów do rady powiatu w Międzyrzeczu, skorzystały z możliwości tworzenia grup list zgodnie z art. 64la ust. 1 OW.

Mieszkańcy powiatu nowosolskiego wybierali swych przedstawicieli do organu stanowiącego spośród list kandydatów wysuniętych przez 10 komitetów wyborczych, z których 8 zdecydowało się utworzyć grupy list. Jedynie KW Wyborców Niezależnych „Przyszłość Gminy” (1,05% poparcia) oraz KW Samoobrona Patriotyczna (2,14%) nie skorzystały z takiej możliwości. KW PSL, KW LPR, KW PiS i KW Samoobrona RP powołały grupę list, która zgromadziła ogółem 37,4% poparcia oraz 9 mandatów. Przy czym Samoobrona RP nie pokonała 5% klauzuli zaporowej. KW PO oraz KWW

„Wadim Tyszkiewicz” otrzymały 40,15% ważnie oddanych głosów, co umożliwiło im wprowadzenie do rady 10 przedstawicieli. Natomiast KKW LiD wspólnie z KWW „Porozumienie Pokoleń” uzyskały 5685 (19,27%), co przełożyło się na przyznanie im po jednym mandacie (zob. tab. 5).

Tabela 5

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do Rady Powiatu Nowosolskiego

Rada Powiatu Nowosolskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	32 835	29 508 / 89,87%	21	47,48%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	31	3946	3	13,37%
PiS	42	4241	5	14,37%
PO	32	7073	6	23,97%
LiD	29	3432	1	11,63%
LPR	23	1588	1	5,38%
Porozumienie Pokoleń	26	2253	1	7,64%
Wadim Tyszkiewicz	25	4775	4	16,18%
Pozostałe	66	2200	—	7,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Do wyborów radnych powiatu ślubickiego listy kandydatów zgłosiło 8 komitetów. Jedynie KW Samoobrona RP oraz KWW Ziemia Ślubicka razem powołały grupę list, która zgromadziła 3 570 ważnie oddanych głosów uzyskując 3 mandaty. Największe poparcie uzyskał KW PO zdobywając odpowiednio 6 mandatów. Ponadto do rady powiatu po 3 przedstawicieli wprowadziły KKW LiD, KWW Ziemia Ślubicka Razem oraz KWW Obywatelskie Przymierze Samorządowe. Natomiast KW PiS uzyskał 2 mandaty (zob. tab. 6).

Na obszarze powiatu strzelecko-drezdeneckiego kandydatów do rady zarejestrowało również 8 komitetów wyborczych. Przy czym dwa komitety ogólnopolskich partii politycznych (PiS, Samoobrona RP) oraz dwa lokalne komitety wyborcze (Ponad Podziałami, Powiatowe Forum Wyborcze) utworzyły grupy list. Pierwsza ze wspomnianych osiągnęła 16,5% głosów i otrzymała 2 mandaty radnych, które przypadły PiS. Natomiast druga grupa list zgromadziła 28,65% poparcia oraz 6 mandatów. Należy również zauważyć,

Tabela 6

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej
do Rady Powiatu Słubickiego

Rada Powiatu Słubickiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	17 640	15 841 / 89,8%	17	48,33%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PiS	25	2099	2	13,25%
PO	31	4487	6	28,33%
LiD	31	2191	3	18,43%
Samoobrona RP	29	969	—	6,11%
Ziemia Słubicka Razem	32	2602	3	16,43%
Obywatelskie Przymierze Samorządowe	30	2606	3	16,45%
Pozostałe	3	160	—	1,01%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych:
wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

iz na lokalnej scenie politycznej aż 7 komitetów wyborczych wprowadziło swoich przedstawicieli do rady powiatu (zob. tab. 7). Stan ten może utrudnić oraz skomplikować proces tworzenia stabilnej koalicji rządzącej²⁸.

Podczas wyboru radnych organu stanowiącego powiatu sulęcińskiego tylko KWW Forum Powiatowe nie skorzystał z możliwości powołania grupy list i osiągając 26,33% poparcia uzyskał 4 mandaty. KW PiS, KW PO oraz KWW Przymierze Powiatu otrzymały ogółem 5907 ważnie oddanych głosów (45,05%) oraz 7 mandatów. Natomiast KW Samoobrona RP wspólnie z KKW LiD poparło w sumie 18,69% głosujących, co pozwoliło LiD wprowadzić 2 przedstawicieli do rady. Warto również zaznaczyć, że Samoobrona RP po raz kolejny nie uczestniczyła w podziale mandatów, ponieważ zdobyła jedynie 2,47% poparcia (zob. tab. 8).

Listy kandydatów do rady powiatu świebodzińskiego zarejestrowało aż 10 komitetów, z czego tylko połowa uzyskała mandaty. KW PSL oraz KW Forum Samorządowe uzyskały wspólnie 8389 ważnie oddanych głosów (41,96%), co pozwoliło im wprowadzić do rady 8 przedstawicieli. KW PO, KKW LiD, KWW Porozumienie Samorządowe oraz KWW Wspólnota Ponad Podziałami zgromadziły 44,44% poparcia. Przy czym jedynie komitety

²⁸Zob. również: M. IWANOWSKI, *Zwrot...*, s. 8.

Tabela 7

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej
do Rady Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Rada Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	18 855	16 992 / 90,12%	17	46,92%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	31	2728	3	16,05%
PiS	30	2161	2	12,72%
PO	27	1523	1	8,96%
LiD	24	2571	2	15,13%
Ponad Podziałami	32	2565	4	15,10%
Forum Miasta i Wsi	27	2573	3	15,14%
Powiatowe Forum Wyborcze	27	2304	2	13,56%
Pozostałe	19	567	—	3,34%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych:
wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Tabela 8

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej
do Rady Powiatu Sulęcińskiego

Rada Powiatu Sulęcińskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	14 651	13 111 / 89,49%	15	52,29%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PiS	30	2423	3	18,48%
PO	27	1551	1	11,83%
LiD	29	2126	2	16,22%
Wspólnie z ludźmi	22	1302	2	9,93%
Przymierze Powiatu	29	1933	3	14,74%
Forum Powiatowe	26	3452	4	26,33%
Pozostałe	13	324	—	2,47%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych:
wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

ogólnopolskie pokonały ustawową klauzulę zaporową, co pozwoliło im na uzyskanie 8 mandatów. Natomiast KW PiS otrzymał tylko jeden mandat (zob. tab. 9).

Tabela 9

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do Rady Powiatu Świebodzińskiego

Rada Powiatu Świebodzińskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	21 902	19 992 / 91,28%	17	49,45%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	26	1874	2	9,37%
PiS	14	1778	1	8,89%
PO	32	4046	5	20,24%
LiD	27	3236	3	16,19%
Forum Samorządowe	33	6515	6	32,59%
Pozostałe	59	2543	—	12,72%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Kandydatów do organu stanowiącego powiatu wschowskiego wskazało 8 komitetów, z czego 6 udało się uzyskać mandaty radnych. Na podstawie art. 64la ust. 1 OW deklarację powołania grupy list złożyły jedynie KW PO wspólnie z KWW Gminnym Ruchem Społecznym. Oba komitety otrzymały ogółem 1703 głosy (12,14%) i jeden mandat radnego, który przypadł kandydatowi PO. Największą liczbę ważnie oddanych głosów zgromadził KWW Razem w Przyszłość (27,55%), co pozwoliło mu na prowadzenie do rady 5 przedstawicieli. KW Samoobrona RP pokonała 5% klauzulę zaporową, jednak nie przyznano jej żadnego mandatu. Komitety ogólnopolskich partii politycznych wprowadziły odpowiednio 8 przedstawicieli, a lokalne organizacje – 7 (zob. tab. 10).

Do rady powiatu zielonogórskiego swych przedstawicieli wprowadziło 5 komitetów. KW PSL i KW PO zdobyły wspólnie 7912 ważnie oddanych głosów oraz 7 mandatów. KW PiS, KW Samoobrona RP, KW Sulechowskiego Stowarzyszenia Samorządowego oraz KW Stowarzyszenia Praworządny Sulechów zgromadziły 42,08% poparcia, co pozwoliło im na wprowadzenie 10 przedstawicieli do rady.

Pozostałe mandaty (4) przypadły KW Forum Samorządowemu Powiatu Zielonogórskiego. Jednocześnie KKW LiD zdobywając 9,35% ważnie oddanych głosów nie otrzymał ani jednego mandatu (zob. tab. 11).

Tabela 10

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej
do Rady Powiatu Wschowskiego

Rada Powiatu Wschowskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	15 571	14 023 / 90,06%	15	51,63%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	27	1530	2	10,91%
PiS	28	2640	3	18,83%
PO	30	1529	1	10,90%
LiD	21	1419	2	10,12%
Samobrona RP	30	801	—	5,71%
Zwyczajni Razem	26	2066	2	14,73%
Razem w Przyszłość	30	3864	5	27,55%
Pozostałe	5	174	—	1,24%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych:
wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Tabela 11

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej
do Rady Powiatu Zielonogórskiego

Rada Powiatu Zielonogórskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	33 247	29 837 / 89,74%	21	48,06%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	22	1767	1	5,92%
PiS	34	5247	6	17,59%
PO	36	6145	6	20,60%
LiD	35	2790	—	9,35%
Sulechowskie Stowarzyszenie Samorządowe	42	5288	4	17,72%
Forum Samorządowe Powiatu	39	6581	4	22,06%
Pozostałe	48	2019	—	6,80%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych:
wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Deklarację uczestnictwa w podziale mandatów radnych organu stanowiącego powiatu żagańskiego na podstawie art. 64ła ust. 1 OW złożyło 6 z 10 komitetów. Pierwszą grupę list powołały wspólnie KKW LiD oraz KW PSL, które zgromadziły łącznie 7174 ważne oddanych głosów, co pozwoliło im na wprowadzenie 7 przedstawicieli do rady. Natomiast drugą grupę list stworzyły KW LPR, KW PiS, KW Samoobrony RP i KW „Szansa dla Szprotawy”. Grupa ta uzyskiwała łącznie 22,63% poparcia oraz 6 mandatów radnych. Największą liczbę głosów (5227) otrzymał KW Stowarzyszenie Nasze Miasto–Nasz Powiat zdobywając 4 mandaty. Natomiast KW Ligi Polskich Rodzin otrzymał jedynie 264 głosy, co stanowiło 0,97% ogółu (zob. tab. 12).

Tabela 12

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do Rady Powiatu Żagańskiego

Rada Powiatu Żagańskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	29 889	27 214 / 91,05%	21	44,99%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	41	2853	4	10,48%
PiS	40	3612	5	13,27%
PO	36	3855	2	14,17%
LiD	38	4321	3	15,88%
Samoobrona RP	29	1604	1	5,89%
Stowarzyszenie Nasze Miasto –Nasz Powiat	40	5227	4	19,21%
Niezależni	39	3599	2	13,22%
Pozostałe	38	2143	—	7,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: wybory2006.pk.w.gov.pl (13.03.2007).

Do wyborów członków rady powiatu żarskiego stanęli kandydaci zarejestrowani przez 7 komitetów wyborczych, przy czym każdy z nich pokonał 5% klauzulę zaporową i był brany pod uwagę przy podziale mandatów. Jedynie KW Samoobrona RP uzyskując 5,33% poparcia nie otrzymała żadnego z nich. Wspólne uczestnictwo w podziale mandatów zadeklarowały KW PSL oraz KKW LiD, na które zagłosowało 9029 wyborców (29,24%), co pozwoliło im uzyskać 8-osobową reprezentację w radzie. Ponadto grupę list utworzyły KW PO i KW Żarskiego Stowarzyszenia Tobie i Miastu, groma-

dząc odpowiednio 29,99% poparcia i 7 mandatów. Największą liczbę głosów (23,64%) zdobył KW Forum Samorządowe Miast i Gmin Powiatu Żarskiego wprowadzając dzięki temu 6 przedstawicieli do rady (por. tab. 13).

Na obszarze województwa lubuskiego znajdują się również dwa miasta na prawach powiatu (Zielona Góra oraz Gorzów Wielkopolski). W tym przypadku kompetencje przypisane organom stanowiącym powiatów zostały przekazane radom tych miast. Poniżej przedstawione zostaną osiągi wyborcze komitetów, które wystawiły kandydatów podczas elekcji przedstawicieli wspólnot lokalnych do rady miasta Gorzowa Wielkopolskiego, a także rady miasta Zielona Góra.

Tabela 13

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do Rady Powiatu Żarskiego

Rada Powiatu Żarskiego	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	33 688	30 874 / 91,65%	23	42,43%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	19	2519	2	8,16%
PiS	33	3642	2	11,8%
PO	45	6801	6	22,03%
LiD	46	6509	6	21,08%
Samoobrona RP	28	1646	—	5,33%
Żarskie Stowarzyszenie Tobie i Miastu	35	2459	1	7,69%
Forum Samorządowe Miast i Gmin Powiatu Żarskiego	46	7298	6	23,64%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Listy kandydatów do rady miasta Gorzowa Wielkopolskiego zgłosiło 6 komitetów wyborczych ogólnopolskich partii politycznych oraz Komitet Wyborczy Wyborców Tadeusza Jędrzejczaka. Ponadto 4 komitety zadeklarowały utworzenie tzw. grup list. Pierwszą z nich powołały KW PO i KW PSL, które zgromadziły ogółem 26,42% ważnie oddanych głosów. PSL nie zdołało pokonać 5% klauzuli zaporowej, dlatego też 6 przyznaczonych mandatów przypadło przedstawicielom Platformy Obywatelskiej. Drugą z nich zarejestrowały KW PiS oraz KW LPR. Oba ugrupowania zdobyły razem

31,5% poparcia i 9 mandatów dla PiS, ponieważ LPR osiągnęła jedynie 632 głosy (1,76% ogółu). KWW Tadeusza Jędrzejczaka zdołał, dzięki zdobyciu 16,09% głosów, wprowadzić do rady miasta 4 przedstawicieli. Natomiast KKW LiD otrzymał 23,77% poparcia i 6 mandatów (zob. tab. 14).

Tabela 14

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej
do Rady Miasta Gorzowa Wielkopolskiego

Rada Miasta Gorzowa Wlkp.	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	37 614	35 969 / 95,63%	25	37,83%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PiS	50	10 698	9	29,74%
PO	48	8 217	6	22,84%
LiD	50	8 551	6	23,77%
KWW Tadeusza Jędrzejczaka	50	5 788	4	16,09%
Pozostałe	100	2 715	—	7,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych:
wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Listy kandydatów do organu stanowiącego miasta Zielona Góra wysu-
nęło 7 komitetów wyborczych, przy czym 4 z nich powołały 2 grupy list,
które były brane pod uwagę podczas podziału mandatów. Pierwszą z nich
utworzyły KW LPR oraz KW PiS, które zdobyły łącznie 26,49% poparcia,
a 7 przyznanych mandatów przypadło kandydatom PiS, ponieważ LPR zdo-
była jedynie 2,16% głosów. Drugą grupę stworzyły KW PO oraz KW PSL,
na którą oddano 13 988 głosów (36,34%), przy czym swych przedsta-
wicieli (10) do rady miasta wprowadziła tylko Platforma Obywatelska. Pozosta-
łe mandaty (8) zdobył KKW LiD. Należy również nadmienić, że Komitet
Wyborczy Stowarzyszenia „Moje Miasto”, który został poparty przez 3560
wyborców, nie wprowadził swoich przedstawicieli do rady (zob. tab. 15).

Obecnie na scenie politycznej miasta Zielona Góra dominują przedsta-
wicieli trzech ugrupowań o zasięgu ogólnopolskim. Ponadto charakteryzuje
się ona największym poziomem koncentracji frakcji radnych (3) wśród ogółu
organów stanowiących regionu lubuskiego.

Od momentu przystąpienia Polski do Wspólnot Europejskich znacząco
wzrosła rola wojewódzkich organów prawodawczych, ponieważ są one głów-

Tabela 15

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej
do Rady Miasta Zielona Góra

Rada Miasta Zielona Góra	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	39 503	38 496 / 97,45%	25	42,20%
Komitet	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PiS	50	9365	7	24,33%
PO	48	13 156	10	34,17%
LiD	49	10 123	8	26,30%
Stowarzyszenie Moje Miasto	50	3560	—	9,25%
Pozostałe	108	2292	—	5,95%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych:
wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

nym dysponentem środków pomocowych. Jak trafnie zauważył C. Gmyz

[...] aż 16 mld euro dostaną z Unii Europejskiej w najbliższych siedmiu latach samorzady, a konkretnie marszałkowie sejmików wojewódzkich. [...] Na każde z polskich województw przypadnie około miliarda euro²⁹.

Dlatego też można przyjąć, iż wybór przedstawicieli wspólnoty lokalnej do sejmiku województwa nabrał nowego wymiaru, który w sposób znaczący decyduje o rozwoju regionu.

Lubuszanie wybierali również radnych szczebla wojewódzkiego spośród kandydatów popieranych przez 10 komitetów wyborczych, przy czym 5 z nich zdecydowało się na wspólne uczestnictwo w podziale mandatów na podstawie art. 64la ust. 1. Pierwszą grupę list powołały KW PO oraz KW PSL, które zgromadziły 120 747 ważnie oddanych głosów (38,2%), dzięki czemu wprowadziły do sejmiku wojewódzkiego 13 radnych. Drugą grupę list stworzyły KW PiS, KW Samoobrona RP i KW LPR, z których jedynie ostatni wspomniany nie pokonał przewidzianej ustawowo 5% klauzuli zaporowej. Komitety zdobyły ogółem 99 013 głosów (31,33%), co pozwoliło im uzyskać 11 mandatów. Ponadto swych przedstawicieli do sejmiku wprowadził KKW LiD, który z poparciem 23,95% wyborców pozyskał 6 mandatów (zob. tab. 16)³⁰.

²⁹C. GMYZ, *Dwuwładza*, „Wprost” nr 47, 2006, s. 24.

³⁰Zob. więcej: C. GMYZ, *op. cit.*, s. 24 oraz *Sejmik skręca w prawo*, „Gazeta Lubuska” z dnia 15 XI 2006 r., s. 1, 4 i 5.

Tabela 16

Szczegółowe wyniki elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do sejmiku województwa lubuskiego

Sejmik województwa	Oddane głosy	Głosy ważne (liczba / %)	Mandaty	Frekwencja
Ogółem	364 301	316 004 / 86,74%	30	45,61%
Komitety	Liczba kandydatów	Głosy ważne	Przyznane mandaty	Poparcie
PSL	46	32 374	3	10,24%
PiS	60	67 561	8	21,38%
PO	52	88 373	10	27,97%
LiD	56	75 671	6	23,95%
Samobrona RP	58	17 490	3	5,53%
Pozostałe	137	34 535	—	10,87%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

Ważnym elementem wyborów samorządowych wydaje się również możliwość bezpośredniej elekcji wójtów, burmistrzów oraz prezydentów miast. Wspólnoty lokalne otrzymały prawo do wskazania kandydata, który winien sprawować w ich imieniu władzę wykonawczą na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego. Zabieg ten z jednej strony wzmocnił mandat organu wykonawczego, z drugiej zaś pozwolił na ściślejsze powiązanie osoby piastującej ten urząd z wyborcami³¹.

Na obszarze województwa lubuskiego podczas głosowania dnia 12 listopada 2006 roku wyborcy zdecydowali o obsadzie 52 z 83 organów wykonawczych³².

Wśród wybranych wójtów, burmistrzów oraz prezydentów miast największe poparcie uzyskał Jacek Sauter, który gromadząc 94,9% ważnie oddanych głosów został burmistrzem Bytomia Odrzańskiego³³. Ponad 90% poparcie uzyskał kandydat KWW Inicjatywy Samorządowej Zbigniew Woch (90,65%) na obszarze gminy Skąpe. Natomiast Burmistrzem Babimostu został Bernard Radny (KWW Rozwój i Przyszłość Babimojszczyzny), o któ-

³¹Por. m.in.: C. GMYZ, *op. cit.*, s. 22–25.

³²Szczegółowe wyniki ponownego głosowania z dnia 26 XI 2006: Geografia wyborcza, wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007); Zob. również: Wyniki wyborczej dogrywki, „Gazeta Lubuska” z dnia 27 XI 2006 r., s. 2.

³³Punkty za...doświadczenie, „Gazeta Lubuska” z dnia 14 XI 2006 r., s. 2–3; Wykaz wybranych wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – województwo lubuskie: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

rego wyborze przesądziło 11 ważnie oddanych głosów. Ciekawą wydaje się również sytuacja w gminie Żagań, gdzie od trzydziestu lat władzę wykonawczą (obecnie wójt) sprawuje Tomasz Niesłuchowski. Kandydat ten został wysunięty przez KWW Nasza Gmina Żagań i podczas wyborów zgromadził 80,26% ważnie oddanych głosów³⁴. Spośród 52 wybranych wójtów, burmistrzów oraz prezydentów miast aż 47 elektów wspierały lokalne komitety wyborcze. Kandydaci ogólnopolskich komitetów wyborczych zdobyli jedynie 5 mandatów, z czego trzy przypadły KW PSL (Tadeusz Dubicki – gmina Międzyrzecz; Jarosław Józef Kaczmarek – gmina Trzciel; Czesław Symeryak – gmina Krzeszyce) i po jednym KW PO (Jan Bieniasz – miasto Łęknica) oraz KW Samoobrona RP (Jerzy Adamowicz – gmina Brzeźnica)³⁵.

Mieszkańcy Nowej Soli, Gorzowa Wielkopolskiego oraz Zielonej Góry wybierali prezydentów miast. W Nowej Soli wygrał zdecydowaną większością głosów (83,51%) Wadim Tyszkiewicz. Do rywalizacji o objęcie urzędu prezydenta miasta Gorzów Wielkopolski stanęło 3 kandydatów. KW Platforma Obywatelska poparł Jacka Bachalskiego, który zgromadził 7 946 ważnie oddanych głosów (20,24%). KW PiS zgłosił Ireneusza Madeja, który zdobył 10 638 głosów (28,98%). Zwycięzcą wyborów okazał się Tadeusz Jędrzejczak (KWW Tadeusza Jędrzejczaka). Prezydent-elekt uzyskał 50,60% poparcia, tj. o 219 głosów więcej niż określa to ustawa, a w samym głosowaniu uczestniczyło jedynie 37,84% uprawnionych³⁶.

Mieszkańcy Zielonej Góry w pierwszej turze głosowania wybierali prezydenta spośród 6 kandydatów. Jednak żaden z nich nie uzyskał więcej niż połowy ważnie oddanych głosów, a frekwencja wyniosła 42,2%. Do drugiej tury przeszli kandydaci KW PO – Bożenna Bukiewicz (39,24% ważnie oddanych głosów) oraz Janusz Kubicki (32,1%) zgłoszony przez KKW LiD. Ponowne głosowanie odbyło się dnia 26 listopada 2006 i uczestniczyło w nim jedynie 36,65% uprawnionych. Prezydentem-elektem został Janusz Kubicki, który zdobył 18 049 ważnie oddanych głosów (53,09% ogółu), wyprzedzając Bożennę Bukiewicz (15 951 – 46,91%) o 2098 głosów³⁷.

Podsumowanie

Układ sił na samorządowej scenie politycznej regionu lubuskiego, który wyłonił się po wyborach roku 2006, został zmodyfikowany pod wpływem zmia-

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ Wykaz wybranych wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – województwo lubuskie: wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

³⁶ Geografia wyborcza, wybory2006.pkw.gov.pl (13.03.2007).

³⁷ *Ibidem*; zob. więcej: M. SAWICKI, *Wyborcza dogrywka*, „Przegląd” nr 47, 2006, s. 14–15; Kubicki jest prezydentem, „Gazeta Lubuska” z dnia 27 XI 2006 r., s. 2–3; Co się wydarzyło w Zielonej Górze, „Gazeta Lubuska” z dnia 28 XI 2006 r., s. 2.

ny prawa wyborczego. Kontrowersje wokół możliwości powoływania przez komitety wyborcze tzw. grup list (art. 641a ust. 1 OW) oraz ich wpływu na procedurę podziału mandatów stały się jednym z głównych zagadnień badawczych przy analizie opisywanej elekcji.

Analizując pod tym kątem elekcje przedstawicieli wspólnot lokalnych do organów stanowiących szczebla powiatowego należy zauważyć, iż poszczególne komitety wykorzystały mechanizm tzw. „blokowania list”. Przykładowo, wszystkie komitety, które zarejestrowały listy kandydatów do rady powiatu w Międzyrzeczu powołały tzw. grupy list. Zabieg ten zastosowały również komitety wyborcze utworzone przez ogólnopolskie partie polityczne podczas wyborów do sejmiku województwa. Pierwszy blok utworzyły KW PO wspólnie z KW PSL. Zaś drugi blok powołały ugrupowania tworzące zaplecze parlamentarne rządu J. Kaczyńskiego. C. Gmyz uznał,

[...] że blokowanie sprawiło, iż część wyborców ugrupowań takich, jak Krajowa Partia Emerytów i Rencistów czy Liga Polskich Rodzin, zasiłała swoimi głosami partie, na które zapewne nigdy by nie głosowała, czyli PiS i PO. Tyle że to właśnie blokowanie przyczyni się do stworzenia w samorządach stabilnych większości, pozwalających na sprawniejsze rządzenie³⁸.

Przytoczona prawidłowość potwierdziła się na szczeblu powiatowym oraz wojewódzkim regionu lubuskiego, gdzie KW PO powoływał grupy list m.in. z Polskim Stronnictwem Ludowym. Natomiast KW PiS współpracował właśnie z LPR czy Samoobroną RP³⁹.

Według J. Paradowskiej

[...] gdyby wybory samorządowe rozpatrywać w kategoriach plebiscytu za rządzącą koalicją i przeciwko niej, to jako zwycięzcę należałoby raczej wskazać opozycję⁴⁰.

Porównując poziom poparcia, jakim dysponowała Platforma Obywatelska oraz Prawo i Sprawiedliwość po wyborach parlamentarnych 2005 roku i elekcji radnych sejmiku województwa roku 2006, należy wskazać, iż PO powiększyła nieznacznie swoją przewagę nad PiS. Mianowicie w 2005 roku 24,2% Lubuszan zagłosowało na Platformę, rok później – 27,97%, a na PiS odpowiednio 22,8% i 21,38%⁴¹. Inaczej jednak wygląda sytuacja wspomnianych ugrupowań w organach stanowiących stolic województwa lubuskiego. Platforma Obywatelska wygrała w Zielonej Górze (34,17% poparcia i 10 mandatów), zaś Prawo i Sprawiedliwość wprowadziło najwięcej swych

³⁸C. GMYZ, *op. cit.*, s. 23.

³⁹Zob. więcej na temat konsekwencji blokowania list: J. PARADOWSKA, *Po POPiSie POLew?*, „Polityka” nr 48, 2006, s. 24–25.

⁴⁰J. PARADOWSKA, *Gra w trzy bloki*, „Polityka” nr 46, 2006, s. 21.

⁴¹Por.: M. KARNOWSKI, *Remis ze wskazaniem na PO*, „Newsweek Polska” nr 47, 2006, s. 22–23 oraz tab. 16.

przedstawicieli do rady miasta Gorzowa Wielkopolskiego, stając się najsilniejszym ugrupowaniem (29,74% i 9 mandatów)⁴².

Dość problematycznym jest również jednoznaczne wskazanie zwycięzcy wyborów samorządowych. Biorąc pod uwagę jedynie wyniki elekcji radnych sejmiku województwa lubuskiego można zaryzykować stwierdzenie, iż największy sukces odniósł KW Platforma Obywatelska, który uzyskał poparcie 27,97% głosujących oraz 10 mandatów radnych. Uwzględniając jednak liczbę sukcesów wyborczych podczas bezpośredniej elekcji wójtów, burmistrzów oraz prezydentów miast należy wskazać na dominację kandydatów zgłoszonych przez komitety wyborców lub stowarzyszeń lokalnych (2 z 3 prezydentów miast wywodzi się ze wspomnianych komitetów). Ponadto można również uwzględnić liczbę zdobytych mandatów radnych szczebla powiatowego jako wyznacznik sukcesu danego komitetu w wymiarze województwa⁴³. Sumując osiągnięcia poszczególnych ugrupowań należy wskazać, że najczęściej mandatów (82) przypadło komitetom o charakterze lokalnym, KW Platforma Obywatelska uzyskał odpowiednio 58, KW PiS – 50, KKW LiD – 49, KW PSL – 28, KW Samoobrona RP – 2 czy KW LPR, który uzyskał tylko jeden mandat. Na szczeblu powiatowym indywidualnie zwyciężyła Platforma Obywatelska.

Warto również wspomnieć, że wynik elekcji prezydenta miasta Gorzowa Wielkopolskiego była pewnego rodzaju zaskoczeniem dla obserwatorów oraz uczestników życia politycznego. Swoją kandydaturę podtrzymał prezydent Tadeusz Jędrzejczak, który podczas poprzednich wyborów był popierany przez Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD). Jednak podczas ubiegłej kadencji prokuratura postawiła mu zarzut działania na szkodę miasta i spółek budowlanych. Polityk ten spędził dwa miesiące w areszcie, co nie przeszkodziło mu w reelekcji na urząd prezydenta miasta i to już w pierwszym głosowaniu. Jego kandydatura została zgłoszona przez KWW Tadeusza Jędrzejczaka⁴⁴.

Epilog

Nowelizacja ustaw określających zasady przeprowadzania elekcji przedstawicieli wspólnot lokalnych do organów wykonawczych oraz stanowiących jednostek samorządu terytorialnego dokonana przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej jeszcze w 2005 roku, miała również znaczący wpływ na jakość proce-

⁴²Zob.: tab. 14 i 15.

⁴³Łącznie z mandatami przyznanymi komitetom podczas elekcji przedstawicieli wspólnoty lokalnej do rad miast na prawach powiatu.

⁴⁴Por.: J. PARADOWSKA, *Gra...*, s. 20; J. WILCZAK, *Gorzów wie swoje*, „Polityka” nr 47, 2006, s. 36–38.

su wyborczego. Winien on zakończyć się z chwilą przyznania demokratycznych mandatów wójtom, burmistrzom, prezydentom miast, a także radnym szczebla gminnego, powiatowego oraz wojewódzkiego. Jednak niejasne przepisy określające terminy składania oświadczeń majątkowych przez wyłonionych przedstawicieli władzy samorządowej oraz ich małżonków spowodował dodatkowe komplikacje. Mianowicie ustawodawca nałożył na nowo wybranych samorządowców obowiązek złożenia własnych deklaracji majątkowych w ciągu 30 dni od złożenia ślubowania, zaś oświadczeń małżonków – 30 dni od daty wyboru. Niedotrzymanie wspomnianych terminów miało, zgodnie z art. 190 ust. 1 p. 1a OW oraz art. 26 ust. 1 p. 1a UBW, skutkować wygaśnięciem mandatu⁴⁵.

Taka konstrukcja przepisów prawnych spowodowała kolejne zamieszanie wokół wyników wyborów samorządowych roku 2006. Część samorządowców nie dopełniła w ustawowym terminie wspomnianych obowiązków, co winno skutkować utratą przez nich mandatów. Jednak Trybunał Konstytucyjny (TK) w wyroku z dnia 13 marca 2007 roku uznał, że sankcje przewidziane kwestionowanymi regulacjami (art. 190 ust. 1 p. 1a OW oraz art. 26 ust. 1 p. 1a UBW) są nieproporcjonalne w stosunku do uchybienia⁴⁶. Sędzia TK Ewa Łętowska uzasadniając orzeczenie stwierdziła, że

[...] automatyczne zastosowanie sankcji prowadzi do przekreślenia wyników wyborów oraz woli wyborców za stosunkowo drobne uchybienie⁴⁷.

14 marca 2007 roku Państwowa Komisja Wyborcza, uwzględniając rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego, uznała, iż „widzi prawną możliwość wstrzymania biegu czynności w zarządzonych już z tych powodów wyborach przedterminowych wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz wyborach uzupełniających do rad gmin w gminach liczących do 20 000 mieszkańców”⁴⁸. Ponadto organ ten zasygnalizował konieczność podjęcia działań prowadzących do uchylenia „uchwał właściwych rad stwierdzających wygaśnięcie mandatu lub zarządzeń zastępczych wojewody”⁴⁹.

Na przebieg wyborów samorządowych 2006 roku ogromny wpływ miała wadliwość prawa wyborczego, które było wielokrotnie nowelizowane w duchu partykularnych interesów ugrupowań politycznych Sejmu i Senatu RP.

⁴⁵ J. KRONER, *Zbyt surowa kara za spóźnione oświadczenia majątkowe*, „Rzeczpospolita” z dnia 14 III 2007 r., s. C1.

⁴⁶ G. PRACZYK, *Samorządowcy wygrali batalię z rządem*, „Rzeczpospolita” z dnia 14 III 2007 r., s. 4; L. SOBIECH, *Spóźnialscy samorządowcy nie stracą mandatów – dodatkowych wyborów nie będzie*, „Gazeta Prawna” z dnia 14 III 2007 r., s. 17; B. WASZKIELEWICZ, *Trybunał ratuje samorządowców*, „Rzeczpospolita” z dnia 14 III 2007 r., s. 1.

⁴⁷ J. KRONER, *op. cit.*, s. C1.

⁴⁸ Dokument nr ZPOW-062-4/07: www.pkw.gov.pl (1.04.2007).

⁴⁹ *Ibidem*.

Jednak Trybunał Konstytucyjny uznał nadrzędność woli wspólnot lokalnych wyrażonych w demokratycznym głosowaniu.

Jarosław Flakowski

**POLITICAL GEOGRAPHY OF THE LUBUSKIE PROVINCE
AFTER THE 2006 ELECTIONS
ANALYSIS OF SELECTED ISSUES**

Abstract

The article presents selected problems concerning the local elections which took place in 2006 in the Lubuskie province. The inhabitants of this region chose 1563 of 9647 legal candidates and 83 representatives for executive organs in the commune.

The first part of the article contains some information about the procedure of the amendment of the electoral system (law). The elections were carried out on the basis of changed regulations. The author takes into consideration the controversy which arose during the legislative process. Moreover, the contents of the article show the views of selected Polish experts in constitutional law.

The second part presents the main terms which the author uses in the article. Besides, it sketches out the major rules of vote which were applied during the local elections in 2006.

The article also contains some information about the number of representatives for legislative organs in the commune and executive ones at each level of the local council (commune, district, province). Moreover, it shows a statistical outline with personal details about the candidates who were running for local authorities offices during these elections.

Next, the author presents the results of voting in the districts and at the province level in the Lubuskie region. Besides, the article discusses the outcome of the direct elections for executives in the communes. In this part, the attention is paid to the voting for the Mayor of Zielona Góra and the Mayor of Gorzów Wielkopolski, who have executive power.

Then there is conducted an analysis of the voting results. Moreover, the author makes an attempt at picking the victorious electoral committee.

The article is concluded with a description of the political and social situation which arose after the announcement of the election results by the State Election Commission (*Państwowa Komisja Wyborcza – PKW*). As a result of faulty legislation, some of the local representatives lost their seats. This regulation was challenged, and then the Polish Constitutional Tribunal had to make a decision about it. The competence of this court is stating about regulations being inconsistent with the constitution. The controversial regulation was recognized as being against the constitutional law. *PKW*, according to the sentence, stopped carrying out by-elections.